

**ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, КРИМІНАЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

БОГАТИРЬОВ І. Г.,

доктор юридичних наук, професор,
головний науковий співробітник
науково-дослідного центру
(Інститут кримінально-виконавчої
служби)

КОЛОМІЄЦЬ Н. В.,

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
цивільного, господарського і
кримінального права
(Чернігівський державний інститут
економіки і управління)

**ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ПРОФІЛАКТИКИ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ
НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ
В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ**

Йдеться про визначення поняття профілактики наркотизму в установах виконання покарань, уточнюються терміни, подано авторське бачення.

Ключові слова: профілактика, наркотизм, попередження, припинення, наркоманія, установи виконання покарань.

В статті речь идет об определении понятия профилактики наркотизма в учреждениях исполнения наказаний, уточняются термины, дано авторское видение.

Ключевые слова: профилактика, наркотизм, предупреждение, пресечение, наркомания, учреждения исполнения наказаний.

The paper refers to the definition of drug addiction prevention in penal institutions, specified time, the author filed a vision.

Key words: preventive measures, drug addiction, prevention, termination, narcomania, penal bodies and institutions.

Вступ. У системі боротьби з наркотичною злочинністю профілактичному попередженню слід приділяти значну увагу. Адже «...можна лікувати людей, будуючи все нові й нові лікарні, а можна будувати в дитячих садках басейни й тим самим закладати основи міцного здоров'я дітей, які, ставши дорослими, будуть менше хворіти... » [1, с. 354], так і державі простіше займатися профілактикою, та й дешевше, ніж витратити величезні кошти на розробку наукових засобів та методик лікування наркотичної залежності, боротьбу з незаконним обігом наркотиків. І тут доречно згадати відомий вислів Чезаре Беккарія: «Покарання за злочин не може бути визнано справедливим, поки для запобігання останнього закон не вжив найкращих

заходів, доступних нації за даних умов» [2, с. 235], а також теза великого Вольтера про те, що запобігання злочинам є істинна юриспруденція в цивілізованому суспільстві [3, с. 103].

Профілактика наркоманії – це дуже важка багатопланова проблема, розв'язання якої можливо лише за тісної взаємодії та координації сил і засобів, задіяних у цій справі. Боротьба з наркотичною злочинністю – це міжнародна, міждержавна, міжнаціональна проблема. У середині кожної держави вона повинна будуватися на основі науково розробленої, матеріально й концептуально обгрунтованої програми, що включає заходи політичного, соціального, економічного, медичного, морально-виховного та правового характеру.

Підґрунтям для написання статті стали праці відомих вітчизняних та зарубіжних учених, таких як: А.А. Алоян, М.А. Айнбіндер, А.П. Алексєєвої, І.В. Баклан, В.А. Бублейника, Буй Мінь Зам, А.В. В'юнова, В.В. Голіна, О.П. Горох, О.М. Гуміна, О.М. Джужи, А.П. Закалюка, С.А. Іванова, О.В. Козаченка, В.В. Князєв, Д.И. Євлоєва, О.Г. Колба, О.М. Костенка, О.М. Куликової, О.О. Кравченко, О.В. Мальцевої, І.І. Митрофанова, О.В. Міляєвої, Н.А. Мирошниченко, А.А. Музики, О.В. Наден, Д.Й. Никифорчук, С.В. Нікітенко, Ю.Г. Пономаренко, В.Г. Пшеничного, М.П. Селіванова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація, В.А. Тимошенко, Є.В. Фесенка, М.І. Хавронюка, М.С. Хруппи, В.М. Шевчука, С.С. Яценка, О.В. Циденової, О.В. Юношева та ін.

Постановка завдання. Мета статті – виокремлення проблеми визначення поняття профілактика незаконного обігу наркотичних засобів в установах виконання покарань, з урахуванням наукових думок вітчизняних та зарубіжних вчених.

Результати дослідження. Низка прийнятих за останні роки нормативно-правових актів і державних програм свідчить про зростання ролі профілактичних заходів боротьби з наркоманією. Водночас недостатня врегульованість питань, пов'язаних із профілактичними заходами в місцях позбавлення волі, наприклад – примусове лікування, помітно знижує ефективність протидії цьому явищу в суспільстві. У свою чергу, накопичений досвід профілактичних заходів боротьби з наркоманією обумовлює потребу в подальшому науковому аналізі зазначених питань та розробці концепції, яка могла б стати підґрунтям для створення підгалузі науки практичних засобів боротьби з цим соціально-негативним явищем.

Наркоманія, на жаль, нині набула достатнього поширення, її наслідки викликали потребу поряд із ужиттям соціальних, економічних, медичних та інших заходів, переглянути чинне у цій сфері національне кримінальне та кримінально-виконавче законодавство. За останні 15 років відмічається стійка тенденція до збільшення кількості зареєстрованих «наркозлочинів», якщо у 1997 р. таких злочинів було зареєстровано 38 тис., протягом 2009–2010 рр. їх кількість не знижувалась нижче 57 тисяч злочинів на рік [4, с. 7].

Увага вчених-юристів переважно зосереджується на аналізі складів злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, проблем попередження таких злочинів у масштабах країни. Питання запобігання таким злочинам в установах виконання покарань, а також перекриття каналів надходження наркотиків у середовище засуджених, залишаються недостатньо досліджені. У сучасній кримінально-правовій літературі використовується цілий ряд термінів спрямованих на характеристику такого соціально-негативного явища, як наркоманія: «токсикоманія», «полінаркоманія» «наркотизм» тощо.

Дискусія щодо доцільності вживання того або іншого терміна, на нашу думку, недоцільна, з цього приводу ми підтримуємо думку О. В. Юношева, який вважає, що на сучасному етапі доцільніше вживання такого терміна, як «наркотизм» [5, с. 110].

Перш ніж розпочати розгляд задекларованої мети вважаємо за доцільне подати деякі авторські погляди на термін «наркотизм». Наприклад, В. Смітєнко під терміном «наркотизм» пропонував розуміти сукупність суспільно небезпечних дій, учинених винним з використанням наркотичних речовин і спрямованих проти здоров'я населення та суспільної безпеки [6, с. 76].

О.М. Гумін наводить таке визначення «наркотизму» – сукупність суспільно небезпечних станів і діянь, що виявляються в злісному пияцтві (алкоголізмі), свідомому вживанні наркотиків або токсичних засобів без медичного призначення [7, с. 9]. Зазначена позиція автора співвідноситься з думкою російських колег. Так, Е. В. Міляєва, зазначає, що наркотизм – це сукупність суспільно небезпечних для суспільства дій, які виявляються у злісному вживанні алкогольних напоїв, а також у свідомому вживанні наркотиків і токсикоманічних речовин без лікарського призначення, незаконних операцій з ним, утягнення інших осіб у немедичне вживання таких засобів, а також умисне створення умов, які сприяють їх незаконному обігу [8, с. 37].

Зазначимо, що наведене визначення досить широко розкриває зміст поняття «наркотизм», але, незважаючи на це, не позбавлене критики. М. Хруппа пропонує таке тлумачення «наркотизму», як сукупність злочинів, пов'язаних з наркотиками [9, с. 26]. Аналіз досліджень, присвячених проблемам розповсюдження наркоманії, дає нам змогу зазначити, що наркотизм (у широкому сенсі) – це багатопланове соціальне явище, що заподіює значну шкоду народному здоров'ю і включає в себе: наркотизацію населення (у тому числі й легальну з боку держави); наркоманію, токсикоманію й алкоголізм як соціальні явища; злочини у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; злочини, пов'язані з наркоманією, тобто під впливом наркотиків або з метою здобути засоби для їхнього придбання; для правозастосовної діяльності пропонується вживати поняття наркотизму у вузькому сенсі як сукупність злочинів, пов'язаних із незаконним обігом і (або) вживанням наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів [10, с. 114].

Таким чином, під наркотизмом у місцях позбавлення волі ми розуміємо – сукупність вчинених злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів та прекурсорів на території органів та установ виконання покарань.

Фахівцями ВООЗ ООН зроблено висновок: якщо частка наркоманів у структурі населення держави становить 7 % і більше, – це свідчить про розвиток у суспільстві незворотних процесів дегенерації населення. За даними вчених, Україна фактично «переступила» кризову межу. Наведене свідчить, що генетична безпека народу і загалом – майбутнє нашої держави перебуває на стадії самознищення [11, с. 15].

На підтвердження наукових поглядів щодо шкідливості наркотизму доцільно, на нашу думку, навести емпіричні дані інтерв'ювання практичних працівників установ виконання покарань. В інтерв'юванні брали участь оперативні працівники органів та установ виконання покарань, у функціональні обов'язки яких входить профілактика наркотизму серед засуджених. Переважна більшість опитаних 87,2 % вважає, що зловживання наркотиками реально загрожує існуванню всього суспільства, лише 12,8 % опитаних не підтримують таку точку зору, 86,5 % респондентів погодились із тезою, що наркотизм реально загрожує фізичному та інтелектуальному розвитку людини.

Одним із основних напрямків дослідження будь-яких проблем є уточнення, а потім і вибір відповідної стабільної термінології. Одним із невирішених дискусійних питань у науці кримінології залишається проблема понятійного апарату, вживаного у позначенні діяльності, пов'язаної з запобіганням злочинності взагалі, і наркоманії зокрема. У нормативно-правових актах, науковій літературі та практичній діяльності поряд із термінами «запобігання» часто вживаються й такі, як «боротьба», «попередження», «профілактика», «припинення», «превенція», «протидія».

Ряд авторів терміни «попередження», «профілактика» і «превенція» вважають синонімами [12, с. 156; с. 235; с. 20]. Інші ж автори вважають, що поняття «профілактика», «запобігання», «припинення» і «попередження» не можуть бути тотожні один одному, а співвідносяться як вид із родом [13, с. 333–342; с. 221; с. 12; с. 432; с. 23].

Г.А. Аванесов зазначав, що, мабуть, справді, терміни «попередження», «профілактика», «запобігання» (злочинності, злочинів), можуть застосовуватися, як взаємно замінні, але не без деталізації відповідних понять. Не можна не враховувати, що боротьба зі злочинністю являє собою багаторівневу діяльність. Профілактика злочинів (як і попередження, запобігання і припинення) – один із рівнів цієї боротьби. Тому ототожнення зазначених термінів не дозволяє зрозуміти всієї складності і специфіки різних напрямків цієї боротьби, сутності кожного з напрямів, бо спрощує і огрублює сенс конкретизації різних у своїй основі видів діяльності» [14, с. 336].

Досліджуючи поняття «попередження», «профілактика», «запобігання», «припинення», А. І. Алексєєв зазначав, що «треба орієнтуватися не стільки на тексти словників та етимологічне значення цих термінів, скільки на практику, реалії діяльності правоохоронних органів та інших суб'єктів попередження злочинності і відповідний нормативно-правовий матеріал» [15, с. 11].

Головні відмінності профілактики, запобігання і припинення, як зазначається в літературі, полягають «у їх часовій дистанції від учинення злочину і в ступені інтенсивності, динамічності» [16, с. 13].

Так, на найбільш ранній стадії (дозрівання, виникнення злочинного наміру) доцільно здійснювати заходи профілактики злочинів (виховні заходи, заходи примусу). Суть профілактики злочину полягає у діяльності держави й суспільства, спрямованої проти можливого, але ще не задуманого особою злочину. Створюється обстановка, що усуває шкідливі впливи на особистість і (або) забезпечує необхідне моральне формування його особистості, а також виправлення правопорушників.

Р.М. Павленко стверджує, що запобігання проявам незаконного нарковиробництва – це комплекс оперативного-розшукового, адміністративно-правових, кримінально-правових і кримінально-процесуальних заходів, спрямованих на те, щоб позбавити нарковиробників, які готуються до злочинної діяльності, можливості довести свій задум до кінця [17, с. 114].

Наприклад І. В. Баклан здійснила підрахунок та аналіз законодавчої й нормативно-правової бази України, що визначають заходи попередження незаконного обігу наркотичних засобів, і дійшла висновку, що, використання терміна «попередження» паралельно з терміном «запобігання», є обґрунтованим і доцільним [18, с. 124–125].

Термін «профілактика» прийнято вважати терміном медичного походження – який тлумачиться, як система заходів, спрямована на недопущення виникнення й поширення захворювань, на охорону й зміцнення здорового фізичного розвитку населення [19, с. 33–34].

Як юридичний термін «профілактика» у широкому плані – це об'єктивно обумовлена система керованої діяльності, що закономірно склалася на конкретному історичному етапі суспільного життя і яка забезпечує науково-теоретичну і практичну реалізацію заходів, спрямованих на запобігання злочинів і злочинності [20, с. 61].

Автори підручника «Профілактика злочинів» термін «профілактика злочинів» тлумачать у двох розуміннях вузькому (кримінально-правовому) і широкому (кримінологічному). Під кримінально-правовою розуміють заходи, що здійснюються у процесі призначення покарання та його виконання. Під широким, отже кримінологічним розумінням профілактики злочинів, автори бачать особливий вид соціального управління, покликаний забезпечити безпеку правоохоронюваних цінностей, який полягає у розробленні й реалізації цілеспрямованих заходів щодо виявлення й усунення причин та умов злочинності, а також здійснення профілактичного впливу на осіб, схильних до протиправної поведінки [21, с. 12–13].

В. В. Голіна визначає, що кримінологічна профілактика – це сукупність спеціальних за характером, змістом, часом, сферою застосування й метою заходів, що застосовуються

державними органами, громадськими організаціями і громадянами у завчасному виявленні та усуненні об'єктивних і суб'єктивних причин і умов, що сприяють учиненню злочинів [22, с. 11].

Я. І. Гілінський вважає, що профілактику злочинів слід розглядати як аналогію попередженню та превенції. Він стверджує, що попередження злочинності та інших форм девіантної поведінки – це вплив суспільства, інститутів соціального контролю, окремих громадян на криминогенні (девіантогенні) чинники, що призводить до скорочення чи/або бажаних змін структури злочинності (девіантності) й до вчинення потенціальних злочинних (девіантних) діянь [23, с. 345].

Наведені точки зору дають нам підстави стверджувати, що всі заходи превентивного характеру потрібно зараховувати до терміна «попередження», профілактику необхідно розглядати як систему заходів усунення чи нейтралізації криминогенних чинників. Такої точки зору дотримуються вітчизняні вчені в галузі криминології [24, с. 74; 25, с. 97; 26, с. 207].

З урахуванням значення понять «попередження» та «профілактика», необхідно зауважити, що в систему попередження злочинів входять різні види діяльності, але одним із основних прийнято вважати профілактику, правопорушень. Без профілактики не може бути попередження. Попередження злочинності як явище завжди передбачає ефективну профілактику конкретних злочинів [14, с. 339].

Профілактика за своєю суттю передбачає етап попереджувальної діяльності в сфері боротьби зі злочинністю та іншими правопорушеннями у тому числі наркотизмом, пов'язаними з виявленням, усунення або нейтралізацією причин злочинності, умов, які сприяють їх учиненню.

Відповідно, можна констатувати, що співвідношення термінів «профілактика» та «попередження» виглядають як взаємозв'язок частини та цілого, особливого й загального. Ціле (загальне) – це попередження, а частина (особливе) – це профілактика. На такій позиції стоїть більшість дослідників у цій галузі [27, с. 5].

Висновки. Узагальнюючи вищевикладене, ми переконуємося, що співвідношення термінів «попередження», «профілактика», «запобігання», «припинення», з урахуванням змістовного навантаження, не виключають одне одного. Тому, враховуючи наведені позиції, проблеми полісемії та відсутності єдності думок щодо підпорядкування даних термінів, ми вважаємо, що слід використовувати поняття «профілактика» як складову системи «запобігання», «попередження», «відвернення», «припинення».

Список використаних джерел:

1. Зайцев А. Дело по душе: Кто поможет найти его человеку? Нужны специалисты-психологи, социологи, но профессионалов, столь необходимых нам, практически не готовят /А. Зайцев // Известия. – 1988. – 3 мая.
2. О преступлениях и наказаниях; перевод с итальянского Ч. Беккария / сост.: Юмашев М. Ю.; пер.: Маринин Ю. М., Черданцев Г. В. – 5-е изд., испр. и увелич. – М.: Стелс, 1995. – 304 с.
3. Криминология: учебник /Алимов С.Б., Антонян Ю.М., Бузынова С.П. и др.; под ред.: Кудрявцев В.Н., Эминов В.Е. – М.: Юристъ, 1995. – 512 с.
4. Малышев В.С. Распространение наркомании – угроза национальной безопасности Украины: некоторые пути решения проблемы /В.С. Малышев //Протидія наркозлочинності: вітчизняний та міжнародний досвід співпраці правоохоронних та судових органів: матеріали Українсько-німецької науково-практичної конференції (м. Донецьк, 26–27 травня 2011 року). – Донецький юридичний інститут ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк : ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. – С. 7–12.

5. Юношев О.В. Примусове лікування від наркоманії: кримінально-правовий та кримінологічний аспекти : дис. на здоб. наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08 / Юношев Олег Васильович. – Донецьк, 2006. – 248 с.
6. Смитиенко В. Н. Уголовно-правовая охрана здоровья населения в СССР /Смитиенко В. Н. – К.: Вища школа, 1989. – 237 с.
7. Гумін О.М. Проблеми боротьби з наркотизмом серед засуджених у виправно-трудових колоніях: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право» /О.М. Гумін. – К., 1997. – 18 с.
8. Миляева Е.В. Предупреждение наркотизма в учреждениях уголовно-исполнительной системы: дисс. канд. юрид. наук: 12.00.08 / Миляева Елена Владимировна. – М., 2002. – 201 с.
9. Хруппа М. Виробити кримінологічне поняття нелегального обігу наркотичних засобів /М. Хруппа // Право України. – 1994. – № 3–4. – С. 24–28.
10. Юношев О.В. Примусове лікування від наркоманії: кримінально-правовий та кримінологічний аспекти : дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / Юношев Олег Васильович. – Донецьк, 2006. – 248 с.
11. Музика А.А. Наркоманія і незаконний обіг наркотичних засобів як злободенна проблема національної безпеки України /А.А. Музика, О.П. Горох //Протидія наркозлочинності: вітчизняний та міжнародний досвід співпраці правоохоронних та судових органів: матеріали Українсько-німецької науково-практичної конференції (м. Донецьк, 26–27 травня 2011 року). – Донецький юридичний інститут ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка. – Донецьк: ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. – С. 7–12.
12. Криминология: учебник /Гуров А.И., Козлов Ю.Г., Кузнецова Н.Ф. и др.; под ред.: Кузнецова Н.Ф., Миньковский Г.М. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1994. – 415 с.; Криминология; под ред. В.Н. Бурлакова, В.П. Сальникова, С.В. Степашина. – СПб., 1999. – 580 с.; Миляева Е. В. Предупреждение наркотизма в учреждениях уголовно-исполнительной системы: автореф. дисс ...на соискание учен. степени канд. юрид. наук: 12.00.08 «Уголовное право и криминология уголовно-исполнительное право» /Е.В. Миляева. – М., 2002. – 21 с.
13. Аванесов Г.А. Криминология. – М.: Академия МВД СССР, 1984. – 500 с.; Криминология и профилактика преступлений: учебник /Аванесов Г.А., Алексеев А.И., Антонян Ю.М., Вицин С. Е. и др.; под ред.: Алексеев А.И. – М.: Изд-во ВШ МВД СССР, 1989. – 430 с.; Криминологическая профилактика: теория, опыт, проблемы: монография /Алексеев А.И., Герасимов С.И., Сухарев А.Я. – М.: Норма, 2001. – 496 с.; Криминология: учебник для вузов /Аргунова Ю.Н., Ванюшкин С.В., Ващенко Ю.В., Гришко А.Я., и др.; под общ. ред.: Долгова А.И. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Инфра-М-НОРМА, 2001. – 848 с.; Халимон С.І. Запобігання злочинам серед осіб, які перебувають на обліку в кримінально-виконавчій інспекції: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.08 /Халимон Сергій Іванович. – Дніпропетровськ, 2008.
14. Аванесов Г.А. Криминология /Аванесов Г.А. – М.: Академия МВД СССР, 1984. – 500 с.
15. Алексеев А.И. Криминологическая профилактика: теория, опыт, проблемы: монография /Алексеев А.И., Герасимов С.И., Сухарев А.Я. – М.: Норма, 2001. – 496 с.
16. Организация деятельности органов внутренних дел по предупреждению преступлений: учебник /Барина Л.В., Беляева Л.И., Бусурин С.В. и др.; под ред.: Малков В.Д., Токарев А.Ф. – М.: Изд-во Акад. управления МВД России, 2000. – 322 с.
17. Павленко Р.М. Попередження органами внутрішніх справ незаконного виробництва наркотичних засобів та психотропних речовин: дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Павленко Роман Миколайович. – К., 2004. – 201 с.
18. Баклан І.В. Криминологічна характеристика та попередження злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що вчинюються

- неповнолітніми: дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 /Баклан Інна Валентинівна – К., 2007. – 272 с.
19. Молодежь и наркотики: доклад исследовательской группы ВООЗ по злоупотреблению наркотиков среди молодежи /Женева, 22–28 октября 1971 г. – Женева: ВОЗ, 1974. – 59 с.
  20. Оржеховська В.М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх: навчально-методичний посібник /Оржеховська В.М. – К., 1996. – 351 с.
  21. Профілактика злочинів: підручник /О.И. Джуца, В.В. Василевич, О.Ф. Гіда та ін.; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О.М. Джуци. – К.: Атіка, 2011. – 720 с.
  22. Голина В.В. Работа органов внутренних дел, суда и прокуратуры по предупреждению преступности: учеб. пособие. – М.: Юрид. ин-т., 1981. – 170 с.
  23. Гишинский Я.И. Криминология: курс лекций /Гишинский Я.И – СПб.: Питер, 2002. – 384 с.
  24. Литвак О.М. Держава і злочинність: монографія /О.М. Литвак. – К.: Атіка, 2004. – 304 с.
  25. Зелинский А.Ф. Криминология: курс лекций /Зелинский А.Ф. – Харьков: Прапор, 1996. – 260 с.
  26. Голина В.В. Запобігання злочинності: проблеми оптимізації соціальної активності /В.В. Голина // Вісник Академії правових наук України. – 2006. –№ 3 (46). – С. 206–214.
  27. Василець В.Б. Правові та кримінологічні проблеми попередження втеч засуджених з виправно-трудова установ: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право» /В.Б. Василець – К., 1996. – 20 с.

ЛЕНЬ В. В.,

кандидат юридичних наук, доцент, професор
кафедри кримінального права та кримінології
юридичного факультету
(ДВНЗ «Національний гірничий університет»)

ОЛІЙНИКОВ Г. В.,

кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального
права та кримінології юридичного факультету
(ДВНЗ «Національний гірничий університет»)

ШАНІНА С. Г.,

завідувач кафедри кримінального права та
кримінології юридичного факультету,
заслужений юрист України
(ДВНЗ «Національний гірничий університет»)

ГРИЦАК С. В.,

кандидат юридичних наук,
кандидат технічних наук, доцент
декан юридичного факультету
(ДВНЗ «Національний гірничий університет»)

УДК 343.222.4:343.344

**ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЩОДО ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ**

Розглядаються дискусійні питання притягнення до кримінальної відповідальності за незаконне носіння холодної зброї, визначення її як холодної.

Ключові слова: злочин, холодна зброя, кримінальна відповідальність, правоохоронна система, носіння, експертиза.

